

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Γ ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Παγκόσμιο χωριό

Τα αγαθά, οι άνθρωποι, οι ιδέες κυκλοφορούν. Οι πολιτισμοί αλλάζουν. Κάποιες καταστάσεις επαναλαμβάνονται όλο και συχνότερα' τυχαίνει να κάθομαι σε μια καφετέρια του Λονδίνου πίνοντας ιταλικό εσπρέσο που μου φέρνει ένας Αλγερινός σερβιτόρος, ακούγοντας τους Beach Boys να τραγουδούν: «Μακάρι όλα τα κορίτσια να ήταν από την Καλιφόρνια...» ή να συχνάζω σε ένα παμπ στο Νέο Δελχί που σερβίρει λιβανέζικη κουζίνα υπό τους ήχους φιλιππινέζικης μπάντας, με διακόσμηση από βαρέλια ιρλανδικής μπίρας, ένα βαλσαμωμένο κεφάλι ιπποπόταμου και μια συλλεκτική αφίσα που ανακοινώνει τη συναυλία ενός συγκροτήματος κάντρι από το Νάσβιλ του Τενεσί, σε ένα γυμνάσιο στην Τζόρτζια. Μερικοί Γιαπωνέζοι είναι φανατικοί του φλαμένκο. Οι εισαγωγές ιταλικών ζυμαρικών στη Δανία πενταπλασιάστηκαν μέσα σε δέκα χρόνια. Η αμερικανική κούκλα Μπάρμπι έχει 30 εθνικότητες – φέτος έγινε αυστριακή και μαροκινή.

Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά σε μια παγκόσμια μεταμόρφωση των πολιτισμικών στάσεων, μια τεκτονική μετατόπιση ηθών και ονείρων που ονομάζεται στην επιστημονική ιδιόλεκτο των κοινωνικών επιστημόνων, «παγκοσμιοποίηση». Ο όρος αυτός φιλοδοξεί να περιγράψει συλλήβδην αλλαγές στην πολιτική, τις επιχειρήσεις, την υγεία, την ψυχαγωγία. «Η σύγχρονη βιομηχανία έχει δημιουργήσει την παγκόσμια αγορά... Όλες οι παραδοσιακές εθνικές βιομηχανίες... εκτοπίζονται από νέες βιομηχανίες με προϊόντα που καταναλώνονται όχι μόνο στο εσωτερικό, αλλά σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Στη θέση των παλιών αναγκών... ανακαλύπτουμε νέες ανάγκες που, για να ικανοποιηθούν, χρειάζονται τα προϊόντα μακρινών χωρών». Αυτά έγραφαν πριν 150 χρόνια οι Karl Marx και Friedrich Engels στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο. Σήμερα, τα λόγια τους περιγράφουν ένα καθημερινό τρόπο ζωής.

Οι άνθρωποι ύφαιναν εμπορικούς και πολιτιστικούς ιστούς πριν ακόμα το πρώτο караβάνι διασχίσει την έρημο. Τον 19ο αιώνα, το ταχυδρομείο, οι εφημερίδες, οι διηπειρωτικοί σιδηρόδρομοι και τα μεγάλα ατμόπλοια έφεραν

θεμελιώδεις αλλαγές. Ο τηλεγράφος, το τηλέφωνο, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση ενίσχυσαν τους δεσμούς του ανθρώπου με τον υπόλοιπο κόσμο. Σήμερα, οι υπολογιστές, το Διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα, η καλωδιακή τηλεόραση και οι φτηνότερες αεροπορικές συγκοινωνίες κάνουν ταχύτερες και πιο περίπλοκες αυτές τις επαφές.

Όμως, η ουσία είναι η ίδια. Τα αγαθά, οι άνθρωποι, οι ιδέες κυκλοφορούν. Οι πολιτισμοί αλλάζουν. Η διαφορά σήμερα είναι η ταχύτητα και το εύρος αυτών των αλλαγών. Η τηλεόραση χρειάστηκε 13 χρόνια για να αποκτήσει 50 εκατομμύρια χρήστες· το Διαδίκτυο χρειάστηκε μόνο πέντε.

Ωστόσο, δεν είναι όλοι ευχαριστημένοι με αυτή την κατάσταση. Ορισμένοι κοινωνικοί επιστήμονες και ανθρωπολόγοι στη Δύση – και αρκετοί πολιτικοί άλλων χωρών – πιστεύουν ότι θα προκύψει ένα είδος πολιτισμικού κλωνισμού από την «πολιτισμική εισβολή» που εξαπολύουν οι εταιρείες McDonald's, Coca-Cola, Disney, Nike, MTV, αλλά και η ίδια η αγγλική γλώσσα – πάνω από 20% των ανθρώπων σε όλον τον κόσμο σήμερα μιλούν, ως ένα βαθμό, αγγλικά. Ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή το αντικείμενό τους, αυτοί οι επικριτές είναι πεπεισμένοι ότι η δυτική επιρροή – που συχνά ταυτίζεται με την αμερικανική – θα ισοπεδώσει κάθε πολιτισμική ιδιαιτερότητα.

Αυτές οι ανησυχίες για το ότι η εθνική ταυτότητα κινδυνεύει γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από ομάδες, που έχουν λαϊκή απήχηση. Στην Κίνα, όπου κατά παράδοση η ξενοφοβία συναγωνίζεται τις οικονομικές φιλοδοξίες, δημοσιεύτηκε πρόσφατα το βιβλίο Η Κίνα μπορεί να πει όχι, που έγινε μπεςτ-σέλερ, το οποίο επιτίθεται σε ό,τι θεωρεί ως προθυμία των Κινέζων να ασπάζονται άκριτα καθετί ξενόφερτο.

Πολλοί Δυτικοί καταγγέλλουν τη δυτική πολιτισμική επιρροή, όχι όμως και ο James Watson, ανθρωπολόγος του Χάρβαρντ. «Από όσο ξέρω, η ζωή των Κινέζων χωρικών είναι απείρως καλύτερη τώρα από ό,τι πριν 30 χρόνια» δηλώνει. «Οι ανάγκες των απλών ανθρώπων έχουν συμβάλει στο άνοιγμα της Κίνας. Θέλουν να ανήκουν στον κόσμο. Θα έλεγα ότι η παγκοσμιότητα είναι η κύρια δημοκρατική δύναμη στην Κίνα. Οι άνθρωποι θέλουν ψυγεία, στερεοφωνικά, CD. Αισθάνομαι ότι ηθικά είναι ανεπίτρεπτο να λέμε: «Ας συνεχίσουν αυτοί να ζουν σε μουσείο, ενώ εμείς έχουμε όλες τις ανέσεις».

Οι επικριτές της δυτικής κουλτούρας βάζουν ενάντια στην Coca-Cola και το Χόλιγουντ, αλλά όχι ενάντια στις μεταμοσχεύσεις ή τους υπολογιστές. Οι υποστηρικτές της δυτικής κουλτούρας τονίζουν τις προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά δεν αναφέρουν τις λιγότερο οικολογικές πλευρές του δυτικού πολιτισμού, όπως τα τσιγάρα και τα αυτοκίνητα, τα οποία, υιοθετούμενα με ενθουσιασμό από τον αναπτυσσόμενο κόσμο, έχουν καταστροφικές συνέπειες. Προφανώς, η δυτικοποίηση δεν οδηγεί ούτε στην κόλαση, ούτε στον παράδεισο.

Στο Λος Άντζελες, την υποτιθέμενη πρωτεύουσα της παγκόσμιας πολιτιστικής παρακμής, είδα περισσότερη ποικιλία από ό,τι μπορούσα να φανταστώ – στο Γυμνάσιο του Χόλιγουντ, το μαθητικό σώμα αντιπροσωπεύει 32 διαφορετικές γλώσσες. Στη Σαγκάη ανακάλυψα ότι η εκπομπή Sesame Street προσαρμόστηκε από τους Κινέζους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με τις κινέζικες αξίες και παραδόσεις. «Δανειστήκαμε ένα αμερικανικό κουτί» μου είπε κάποιος «και του βάλουμε κινεζικό περιεχόμενο». Στην Ινδία, όπου υπάρχουν πάνω από 400 γλώσσες και αρκετές πολύ αυστηρές θρησκείες, τα McDonald's σερβίρουν αρνί αντί για μοσχάρι και προσφέρουν ένα χορτοφαγικό μενού αποδεκτό ακόμη και από τον πιο ορθόδοξο ινδουιστή [...] Erla Zwingle, περιοδικό «National Geographic», Αύγουστος 1999.

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε σε μία παράγραφο 100 –120 λέξεων.

Μονάδες 25

B1.

«Τα αγαθά, οι άνθρωποι, οι ιδέες κυκλοφορούν. Οι πολιτισμοί αλλάζουν».

Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε μία παράγραφο 70 – 80 λέξεων με τη μέθοδο της αιτιολόγησης.

Μονάδες 10

B2.

α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για την κάθε λέξη που σας δίνεται:
επαναλαμβάνονται, μεταμόρφωση, συλλήβδην, ιστούς, καταγγέλλουν.

β) Να γράψετε ένα παράγωγο από το πρώτο ή το δεύτερο συνθετικό των
ακόλουθων λέξεων:

εισαγωγές, φιλοδοξεί, ικανοποιηθούν, σιδηρόδρομοι, παράδοση.

Μονάδες 10

B3.

α) Να αναφέρετε δύο τρόπους ανάπτυξης της ακόλουθης παραγράφου
«Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά ...ένα καθημερινό τρόπο ζωής».

(μονάδες 5)

β) Να διακρίνετε τα δομικά στοιχεία της ίδιας παραγράφου.

(μονάδες 2)

4. Σε τι αποσκοπεί ο συγγραφέας με την χρήση παραδειγμάτων στο κείμενο;
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 3

5. Στην ακόλουθη περίοδο να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε
παθητική: «Οι υποστηρικτές της δυτικής κουλτούρας τονίζουν τις προσπάθειες
προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά δεν αναφέρουν τις λιγότερο οικολογικές
πλευρές του δυτικού πολιτισμού.»

Μονάδες 5

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα να αναπτύξετε τις
θετικές και αρνητικές πτυχές της παγκοσμιοποίησης σε οικονομικό, πολιτικό
και πολιτιστικό επίπεδο και να διατυπώσετε σύντομα τις προτάσεις σας για μια
«δικαιότερη» κατάληξή της.

Μονάδες 40

Κείμενο

Το τρίπτυχο της επιτυχίας...

Οι αλλαγές στην αγορά, όπως αυτές προσδιορίζονται από τη συγκεκριμένη ζήτηση, αλλά και την οικονομική κρίση των ημερών μας, «υποχρεώνουν» τους αρμόδιους θεσμικούς φορείς (σχολείο, πολιτεία και οικογένεια) να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους. Το νέο εργασιακό τοπίο μοιάζει σαν «άγνωστη χώρα» σε σχέση με τις παραδοσιακές αντιλήψεις της κοινωνίας και οι νέοι μοιάζουν ωσάν να ισορροπούν σε τεταμένο σχοινί στην προσπάθειά τους να εναρμονιστούν με τις σημερινές ανάγκες της αγοράς και τις αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις αλλά και ταυτόχρονα να διασφαλίσουν μία σταθερή και σίγουρη για το μέλλον δουλειά.

Στο τρίπτυχο «μεταπτυχιακές σπουδές – εξειδίκευση», «ενίσχυση του ρόλου των διαμεσολαβητικών κρατικών φορέων απασχόλησης» και «ανάπτυξη ενός σωστού σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού», εστιάζει ο αναπληρωτής καθηγητής στον τομέα της Εργασίας και της Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Ιωάννης Σακκέλης τους άξονες ενεργειών στις οποίες οφείλει να προβεί η πολιτεία ώστε να μη δημιουργηθεί ένα τεράστιο χάσμα με άμεση συνέπεια την ανεργία.

Ήδη έχει παρατηρηθεί κατά το παρελθόν έντονη δυσκαμψία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να προσαρμόζεται στις μεταβολές της αγοράς εργασίας. «Οι μεταβολές που επήλθαν στην παραγωγή ήταν ραγδαίες και όντως δημιούργησαν τις ανάγκες για καινούριες εξειδικεύσεις και επαγγέλματα. Όμως, προοδευτικά – από τα μέσα της δεκαετίας του '80 – διαπιστώνεται ότι η ανάγκη αυτή πλέον γίνεται όλο και πιο επιτακτική, ενώ παράλληλα κρίνεται προσφορότερο να καλύπτεται μέσα από μεταπτυχιακά τμήματα ή ανάλογα από τα προγράμματα συνεχούς κατάρτισης, τα οποία θα οργανωθούν αρτιότερα», παρατηρεί ο κ. Σακέλλης. Η εξειδίκευση, **εξάλλου**, θα βοηθήσει να ξεπερασθεί η κρίση που μαστίζει ορισμένα από τα παραδοσιακά «καλά» επαγγέλματα. «Επιγραμματικά οφείλουμε να φτιάξουμε τη σχέση εκπαίδευσης – κατάρτισης, καθώς η πρώτη δίνει το χρώμα στο υλικό της δεύτερης», συμπληρώνει ο κ. Σακέλλης.

Ο δεύτερος άξονας είναι η ενίσχυση του ρόλου των κρατικών φορέων για την απασχόληση ώστε «να βελτιωθούν οι όροι σύζευξης ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση», όπως παρατηρεί ο κ. Σακέλλης που φέρει και την ιδιότητα του εμπειρογνώμονα στο Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης. «Σήμερα διαπιστώνεται το οξύμωρο, παρά την ανεργία να έχουμε κενές θέσεις εργασίας λόγω ελλείψεων σε συγκεκριμένες ειδικότητες. Οφείλουμε ταυτόχρονα η ανάπτυξη που θα υπάρξει να είναι «εντάσεως απασχόλησης» – σύμφωνα με τον ορισμό της Ε.Ε. – δηλαδή να δημιουργεί θέσεις εργασίας».

Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός, **τέλος**, είναι ο πλέον αδύναμος τομέας στη χώρα μας παρά τη σημαντική διεθνώς εξέλιξη του θεσμού. «Η ισορροπία ανάμεσα στο ταλέντο και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας είναι επιβεβλημένη. Στην

προβληματική, όμως, των παιδιών σήμερα υπάρχει κυρίως έλλειψη στόχου. Συνήθως τα παιδιά αναφέρονται σε δέσμες και κατευθύνσεις και όχι σε στόχους που να ανταποκρίνονται σε κάποια ταλέντα», παρατηρεί ο κ. Σακέλλης. Απ' την άλλη, ο ρόλος των γονέων στην επιλογή του επαγγέλματος είναι σημαντικός, όπως διαπιστώνει ο σύμβουλος στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο κ. Στέφανος Τσέπογλου, γι' αυτό πρέπει να υπάρχει ενίσχυση και της συμβουλευτικής των γονέων.

Σήμερα η οικογένεια με τις ταχύτατες τεχνολογικές εξελίξεις δεν μπορεί εάν δεν έχει ειδικές γνώσεις να είναι αποτελεσματική στο να συμβουλέψει σωστά το νέο. Έτσι, πολλοί είναι οι γονείς που πιέζουν τους εκπαιδευτικούς φορείς να δραστηριοποιηθούν στην ενίσχυση του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού. Ήδη στην Ευρώπη λειτουργεί ο θεσμός του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού για τους γονείς αλλά και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.

(Από τον ημερήσιο τύπο)

ΘΕΜΑΤΑ (Δικά μου)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις.

(Μονάδες 25)

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**:

α. Τα προγράμματα εξειδίκευσης και κατάρτισης θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της ανεργίας.

β. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι προσαρμοστικό στις εκάστοτε αλλαγές της αγοράς εργασίας.

γ. Η εξειδίκευση οδηγεί στο μαρασμό των «καλών» παραδοσιακών επαγγελμάτων.

δ. Δεν συνάδει με την ανεργία η ύπαρξη κενών θέσεων λόγω ελλείψεων σε κάποιες ειδικότητες.

ε. Η οικογένεια, περισσότερο σήμερα, είναι ικανή να συμβουλεύσει σωστά τους νέους στο θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού.

(Μονάδες 10)

B2. α. Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις / περιόδους λόγου του κειμένου, αντικαθιστώντας καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία **συνώνυμή** της, χωρίς να αλλάζει το νόημα:

- Οι αλλαγές στην αγορά ... «υποχρεώνουν» τους αρμόδιους θεσμικούς φορείς (σχολείο, πολιτεία και οικογένεια) να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους.
- ... οι νέοι μοιάζουν ωσάν να ισορροπούν σε τεντωμένο σχοινί στην προσπάθειά τους να εναρμονιστούν με τις σημερινές ανάγκες της αγοράς...
- ... τους άξονες ενεργειών στις οποίες οφείλει να προβεί η πολιτεία ώστε ...
- ... διαπιστώνεται ότι η ανάγκη αυτή πλέον γίνεται όλο και πιο επιτακτική...
- Σήμερα διαπιστώνεται το οξύμωρο, παρά την ανεργία να έχουμε κενές θέσεις εργασίας λόγω ελλείψεων σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

(Μονάδες 5)

β. Να αντικαταστήσετε καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (υπογραμμισμένες στο κείμενο) με μία **αντώνυμή** της:

σίγουρη

βελτιωθούν

ενίσχυση

ταχύτατες

τοπικής

(Μονάδες 5)

γ. Ποια **νοηματική σχέση** εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις;

Ήδη

εξάλλου

τέλος

(Μονάδες 3)

B3. α. Να βρείτε έναν **τρόπο ανάπτυξης** της τελευταίας παραγράφου του κειμένου («Σήμερα η οικογένεια ... της τοπικής κοινωνίας.») και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

(Μονάδες 2)

β. «Επιγραμματικά οφείλουμε να φτιάξουμε τη σχέση εκπαίδευσης – κατάρτισης, καθώς η πρώτη δίνει το χρώμα στο υλικό της δεύτερης.» Τι εκφράζει ο αρθρογράφος με τη χρήση της **υποτακτικής έγκλισης**;

(Μονάδες 2)

B4. α. Να αναφέρετε δύο στοιχεία που χαρακτηρίζουν το άρθρο κάνοντας αναφορές στο κείμενο που σας δόθηκε.

(Μονάδες 4)

B5. α. Να χαρακτηρίσετε τον παρακάτω συλλογισμό σύμφωνα με τη συλλογιστική πορεία του:

- Η σταθερότητα στην αγορά εργασίας αποτελεί παράγοντα ασφάλειας για τους νέους που αναζητούν εργασία.
- Σήμερα λαμβάνουν χώρα ραγδαίες αλλαγές που καθιστούν ευμετάβλητο και ασαφές το εργασιακό τοπίο.
- Άρα, οι σημερινοί νέοι που προσπαθούν να αποκατασταθούν επαγγελματικά αισθάνονται ανασφάλεια.

β. Να τον αξιολογήσετε όσον αφορά την ορθότητά του (να θεωρηθεί ότι οι προκείμενες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα).

(Μονάδες 4)

Γ. Υποθέστε ότι συμμετέχετε στη Βουλή των Εφήβων και έχετε αποφασίσει να μιλήσετε για το μείζον θέμα της ανεργίας των νέων στην εποχή μας. Τα θέματα στα οποία θα εστιάσετε είναι:

α) Οι συνέπειες της ανεργίας σε άτομο και κοινωνία.

β) Τα κριτήρια με τα οποία πρέπει κανείς να επιλέγει το επάγγελμά του και οι προτάσεις σας σχετικά με τους τρόπους που μπορεί η εκπαίδευση να βοηθήσει στη θεραπεία του παραπάνω προβλήματος.

(Μονάδες 40)